

ἀγίας Ἀναστασίας τῆς Φαρμακοῦτρικας ὑπεβλήθησαν οἱ λογαριασμοὶ τῶν δύο ληξάντων ἐνιαυτῶν. Ἡ ἐξέλεγχξις αὐτῶν ἀνετέθη τῇ ἐξελεγκτικῇ τῶν ἐκκλησιαστικῶν λογαριασμῶν Ἐπιτροπῇ.

— Κατὰ τὸν ὑπό τῆς Ἐπιτροπῆς τῶν ἐλεῶν δημοσιευθέντα κατὰλογον τῶν γενομένων ἐν Μασσαλίᾳ συνδρομῶν ὑπὸ τῶν ἐν τῇ ἐμπορικῇ ταύτῃ ἀποικίᾳ ὁμογενῶν ὑπὲρ τῶν παρ' ἡμῶν Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων, συνήχθησαν 27,560 φράγκα. Ἐν τῇ καταλόγῳ τῶν συνδρομῶν διακρίνονται συνεισενεχόντες γενναιότερα τῶν λοιπῶν ποσὰ οἱ ἀξιότιμοι κ. υἱοὶ Ἀνδρέου Βαλλικίου 5000 φράγκα. Στέφανος Ζαφειρόπουλος καὶ Περικλῆς Ζαφειρῆς ἀνὰ 2500, Γ. Δ. Ζαφειρόπουλος καὶ Μ. καὶ Θ. Ροδόκανκης ἀνὰ 2000. Ἡ δὲ ἡλικίαι, ἣν ἐξέδωκε τὸ Γραφεῖον τῆς Ἐπιτροπῆς, διατράνω δημοσίᾳ τὴν βθεῖαν εὐγνωμοσύνην τῶν ἐν τοῖς Ἑθν. Φιλανθρ. Καταστήμασι περιβληπομένων.

Τῇ κυριακῇ ἐτελέσθη ἐν τῷ πατριαρχικῷ νηφ. μνημόσυνον ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῶν ψυχῶν τῶν ἀειμνήστων Λήμου Ἰωακείμ καὶ πρώην Πολυκλῆς Γερσαίου, συλλειτουργούντων τῶν σεβασμ. συνοδικῶν μητροπολιτῶν Νικαίης, Νικοπόλεως, Ἀγιάρας, Βιζύης, Σισανίου, Μογλενῶν καὶ Αἰνιῆς.

— Τῇ κυριακῇ (11) Δ' τῆς τεσσαρκαθοντῆρου νηστείας, ἐκήρυξεν ἀπ' ἁμβωνος ἐν τῷ πατριαρχικῷ νηφ. τὸν θεῖον λόγον ὁ ἱερολογ. καθηγητὴς τῆς Πατριαρχ. Κεντρικῆς Ἱερατικῆς Σχολῆς κ. Κωνσταντίνος Μικρούλης, ἀναπτύξας μετὰ δυνάμεως λόγον τοῦ διατὶ καὶ πᾶς, πολλῶν ὄντων κλητῶν, ὅλγοι εἰσὶν οἱ ἐλεγκτοί.

Τῇ δευτέρᾳ (12) μνήμῃ τοῦ ἁγίου Σπυριδῶνος τοῦ θαυματουργοῦ, ἡ Α. Θ. Π. ὁ οἰκομ. πατριάρχης ἐπεσκέψατο τὸν ἄγοντα τὴν ὀνομαστικὴν αὐτοῦ ἐσπέρην Ἐξ. Σπυριδῶνα Μαυρογέννη πασχ., ἀρχιεπίτρον τῶν ἀνακτόρων καὶ ἰδιαίτερον ἐκτὸν τῆς Α. Α. Μ. τοῦ Σουλτάνου.

Ἀφίκετο προχθὲς (12) ἐκ Θεσσαλονίκης ὁ πανεργαστὸς μητροπολίτης Σερρών κ. Κωνσταντίνος.

— Χθὲς ἀνεχώρησεν εἰς τὴν πατρίδα αὐτοῦ Μάδυτον, ὅπως μετὰ βραχείαν αὐτοῦ διαμονὴν ἀπέλθῃ εἰς Αἶνον ὁ πανερ. μητροπολίτης Αἰνῶ κ. Λουκάς.

— Ἐπανῆλθε προχθὲς εἰς Ἀρσάνης, ὅπου μετέβη δι' ἰδίας υποθέσεις, ἀδείξ ἐκκλησιαστικῇ, ὁ θεολογ. ἐπίσκοπος πρώην Ἐλευθεροπόλεως κ. Μιχαήλ.

— Τῇ προχθὲς, δευτέρᾳ, ἐξηκολούθησε καὶ ἐληξεν ἡ ἐπὶ δημοπρασίας ἐκποιήσεως τῶν μενάντων πρυγμάτων τῆς περιουσίας τῶν κοιτῶν Λήμου Ἰωακείμ καὶ πρώην Πολυκλῆς Γερσαίου.

Παρόδοις.— Ἐν τῷ δευτέρῳ ἐκκλησιαστικῷ χρονικῷ τῷ δημοσιευθέντι ἐν τῇ πρώτῃ σελίδι τοῦ παρελθόντος ὁ ἀριθμὸς τῆς Ἐκκλησιαστ. Ἀληθείας, ἐγράφη κατὰ παραδρομὴν 1888 ἀντὶ 1889, προσημεινῶν περὶ τοῦ πρωτολογισμοῦ τοῦ Οἰκονομ. Πατριαρχίου διὰ τὸ ἀρξάμενον ἔτος.

ΠΕΡΙ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ

Πρὸς τὴν σύνταξιν

τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας.

Πρὸ μηνῶν ἀνέγων ἐν τῇ «Ἐστὶς» τῆς 1ης ἀπριλίου 1888 ἀρ. 642 σπουδαιότατην καὶ συγκινητικὴν διατριβὴν πολιοῦ καὶ εὐσεβοῦς ἀνδρὸς, ἐκ τῶν τὰ πρωτίστα φερόντων ἐν τῇ ἡμετέρᾳ ἑλληνικῇ φιλογίᾳ, ποιήσει, καὶ τῇ ἀνωτάτῃ συνέσει καὶ ἀξιοπρεπείᾳ, ἐνὸς τῶν τὰ μάλα διακεκριμένων καὶ εὐρυκῶν ὁμογενῶν τῆς ἡμετέρας ἐποχῆς. Τὸ θέμα τῆς διατριβῆς ταύτης ἐστὶν ἡ καθ' ἡμᾶς Ἐκκλησιαστικὴ Μουσικὴ, θέμα σπουδαῖον, ἀσπαιρὸν, καὶ καθ' ἡμέραν ἀνακυκλῶν τὰς καρδίας καὶ τὰ διανοήματα ἡμῶν. Ὁ δὲ συγγραφέας τὴν διατριβὴν ταύτην ἐστὶν ἐξ ἐκείνων τῶν ἀνδρῶν, ὧν ἡ γνώμη ἀποτελεῖ αὐτόχρημα αὐθεντία. Οὗτος εἶναι ὁ γεραρὸς καὶ πολὺς ἀνὴρ, οὕτινος ἔσχον τὴν τιμὴν πάλαι ποτὶ νὰ συγκαταλεγῶ φίλος, ὁ οὐχὶ μόνον εὐρωπαϊκὴν, ἀλλὰ κοσμοπολιτικὴν, οὕτως εἶπεν, χρίων φήμην ὁ παλὺς Ἀλέξανδρος Ρίζος ὁ Ραγκαβῆς.

Ἐπειδὴ δ' ἐν διαφόροις ἰδιωτικαῖς συνδιαλέξεσι μετὰ ἀξιολύμων καὶ ἐμκαθῶν ὁμογενῶν, συνέπεσε ν' ἀκούσω πολλὰς καὶ διαφόρους κρίσεις ἐκπρόχρονες ἀπερισκέπτως καὶ ἐκρηγῶ τῇ καρδίᾳ περὶ τοῦ προκειμένου σπουδαίου ζητήματος, ἄς, καὶ ὅσον αἱ ἐμὰ πενιχραὶ γνώσεις μοὶ ἐπιτρέπουσιν, εὐλόγως κατ' ἐμέ, ἀποπειρώμαι ν' ἀντικριθῶ, ἔδοξέ μοι καλὸν διαρωστικῶς, ἐν δυνατόν, τοὺς τοιοῦτους ξενίζοντας καὶ παραξενίζοντας ἀγαθοὺς τοῦτους φίλους μου, ἐνθυμούμενος, δὲν ἐνθυμῶμαι ποῦ, τὸ λόγιον, «Οὕτινος τὴν γνῶσιν ἀρήρηται, οὕτου καὶ κατηγορεῖται προχειρότατοι!» ἐκρίνα λέγω καλὸν καὶ πρόσφορον, ἵνα ἀναδημοσιεύσω τὴν ἐν λόγῳ διατριβὴν Ἀλεξάνδρου Ρίζου τοῦ Ραγκαβῆ περὶ Ἐκκλησιαστικῆς Μουσικῆς.

Γάνος λαμπρὸς καὶ γεραρὸς ἐνδόξου ὀρθόδοξου Φαναριωτικῆς οἰκογενείας, κατὰ Χριστὸν γαλουχηθεὶς, ἀνατρεφθεὶς, καὶ παιδευθεὶς, δὲν ἦτο βεβαίως δυνατόν, καίτοι τὸν περιόδοι αὐτοῦ βίον ἐν Ἡσπερίᾳ καταναλώσας, νὰ ἐπιληθῇ τὰ πᾶτρια καὶ τὰς ἀρχαίας αὐτοῦ σεμνὰς παραδόσεις, καὶ νὰ ρυμουλκῇ, ὡς σήμερον ἐξ ἡμῶν ρυμουλκούνται ὑπὸ τῶν ξενικῶν καὶ ὀνείων κατακυλισμῶν τοῦ συμποῦ. Ὁ σεβαστὸς καὶ πολυσύμκτος φίλος, πολλὰκις προσωρικῶς, ἐνίοτε δὲ καὶ ἐπ' ἐκκλησίαις ὅπου τακτικῶς εὐόχρατε, διὰ τῆς ἡδέας καὶ μελῳδίου αὐτοῦ φωνῆς, μοὶ ἀνέπτυξε τὰς αὐτὰς ἰδέας, ἄς ἐκρηγῇ καὶ ἐν τῇ διατριβῇ του, καὶ ἄς, ἂν οὐδεμίαν ἐπισυναλξῶς συνεμρίσθῃ καὶ συμμερίζομαι μετὰ κατανόξεως ὡς τὴν μὲν κατὰ τὴν καὶ κλῶσθον ἀλθίαν. Ταύταις ταῖς ἰδέαις ἀκολουθῶν καλῶς, πολλὰκις ἐξεφράσθη καὶ διὰ τοῦ τύπου, καὶ ἐν ἰδιωτικαῖς συνδιαλέξεσι μετὰ σπουδαίων προσώπων, καὶ ἀπεπαρήχθη

νὰ ἐφαρμόσω αὐτάς, ὅπου καὶ ὅταν κοινωνικὴ εὐνοία ἐτίμησεν ἐμὲ τὸν ἐλάχιστον, ἀναθέτουσά μοι ἐπίσημον ἐκκλησιαστικὴν ὑπηρεσίαν. Τὸ κατ' ἐμὲ, ἔπραξα πᾶν ὅτι ἠδυνάμην. Μέχρις ἐναργῶν ἀποδείξω περὶ τοῦ ἀκόουτου ἢ σφαλεροῦ τῶν ἐμῶν σκέψεων καὶ ἐνεργείων, ἐπιτραπῆτω μοι νὰ ἐμμένω εἰς τὰς ἀπρηχαιωμένας, καὶ κατὰ τινὰς εὐρωτιώσας, ἐμὰς δοξασίας, καὶ μὴ πρὸς βῆρος τῶν ἀντιλεγόντων ἢ κακολογούντων κατὰ τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησιαστικῆς Μουσικῆς. Οὗτοι, κατ' ἐμὲ, ἀθῶοι καὶ ἀδαεῖς περὶ τοῦ προκειμένου, καθὼ σπανιώτατα ροιτῶντες ἐν ταῖς ἡμετέραις ἐκκλησίαις, εἰμὴ ὁσῆκας παραδεύουσιν ἐν Εὐρώπῃ, καὶ τοῦτο οὐχὶ πρὸς ἐκκλησιασμόν, ἀλλὰ διὰ ν' ἀκούσῃ τὴν τετράφωνον μουσικὴν, στεροῦνται καὶ τῶν στοιχειωδεστέρων γνώσεων τοῦ προκειμένου ζητηζέσθαι. Ἰστέ οὐδεὶς λόγος ἑλλογος δύναται νὰ γενῇ μετ' αὐτῶν, εἰμὴ περὶ τῶν εἰδικῶν ὁρέξεων, ἐντυπώσεων, καὶ ιδιοτροπιῶν ἐκάστου. Οὕτω λοιπὸν συζητήσεις σπουδαία δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ μετ' αὐτῶν. Ποῦ παραδόσεις, ποῦ ιστορικαὶ ἀναμνήσεις; Ὅλα ταῦτα κατ' αὐτοὺς, ἐξοβελισθέν, χάριν τοῦ νεωτερικικοῦ πνεύματος, τῆς αὐτοῦ αὐτοῦς δὴθεν καλλιισθησίας καὶ τῆς ἀκουστικῆς. Δὲν ἐπιτρέπω εἰς ἐμαυτὸν νὰ εἰπω πλεονέστερα.

Ἰδοὺ ἡ διατριβὴ τοῦ πολυδύμου Ἀλεξάνδρου Ρίζου Ραγκαβῆ τοῦ πένυ:

Ἐν Κωνσταντινουπόλει, τῇ 3 δεκεμβρίῳ 1888.

ΔΗΜ. ΠΑΣΠΑΛΗΣ.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΡΙΖΟΥ ΡΑΓΚΑΒΗ

ΔΙΑΤΡΙΒΗ

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ

Κατὰ τὴν πρώτην ἐβδομάδα τῆς τεσσαρακοστῆς εἰς μίαν τῶν ἐν Ἀθήναις ἐκκλησιῶν εἰσέλθων ἔμεινα, ὁρῶντι νὰ τ' ἐμολογήσω, ἐκπεπληγμένος ὅτι ἀντήρῃεν εἰς τὴν ἀσκήν μου ἡ ψαλμοδία, διότι ἐν Κηρύσεια παρὶκὸν ἠγρόνουν τὰς εἰς τινὰς ἐκκλησίας τῆς πρωτεύουσας, ὡς μοι ἐξηγήθη ἔκτοτε, ἀνεργεσίας ἐπ' ἐργάτων μεταρρυθμίσεως καὶ βελτιώσεως.

Καὶ ἂν μὲν ἔτερπε τὴν ἀσκήν μου ἡ βελτιώσις αὐτῇ νομίζω ἐντέλως περικτὸν νὰ εἴπω, διότι καὶ μέχρι παροίμιας ἐστὶ γνωστὸν ὅτι ἡ καλλιανθρία ἐστὶν ἀτομικὴ καὶ ἀμφοτερικὴν δὲν ἐπιδέχεται. Συνέπειά ν' ἀπαντήσω ἀθρόους, οἵτινες ἐνώπιον τῶν ὧν ἡμεῖς καθομεν ἀριστουργήματα τῆς ἀρχαίας γλυπτικῆς οὐ μόνον ἀειφόροι ἔμενον, ἀλλὰ καὶ ἐξεπλήττοντο διὰ τῶν ἁλλῶν τὸν θαυμάσιον καὶ ἀπείδον αὐτὸν εἰς τὸν αἰσμήν.

Καὶ ὡς πρὸς τὴν μουσικὴν ἰδίως ἐγνωρίζον κυρίαν ζήτην, ὑψηλῆς ἀνατροφῆς, καὶ ἐν γένει φιλοκαλεστέαν, εὐραία δὲ γυνὼν ἔχουσαν τῆς μουσικῆς, ψάλλουσαν ἐντέλεστα, καὶ θερμῶς Βαγμερικῇ. Μοι ἔλεγε δ' ὁμιλησθῆναι συνθέσεις δὲν γνωρίζει ἐπιδημητικώτερας, μεγαλοπρεπεστέρας καὶ μύλλον συγκρινόμενας, οὐδ' αὐτῶν τῶν τοῦ Βάγνερ ἐξαρουμένων, παρὰ τὰς ἡμετέρας ἐκκλησιαστικὰς καὶ οὐ μόνον τοῦτο, ἀλλὰ καὶ πολλὰς αὐτῶν, ὡς τὰς ἀναστασίμους, καὶ ἄλλας τινὰς, ἐτόνισεν ἐπὶ τοῦ κλειδομυθίου, καὶ ἵψαλλε μετ' ἐνθουσιασμοῦ.

Ἐγνωρίσα ὁμως καὶ πλείστους, οἵτινες ἐγένοντο ἐξαιλλο εἰς τὰς παραστάσεις τοῦ Τανγκούερ καὶ τοῦ Λοχενγκρὶν, καὶ ἄλλους πάλιν, οἵτινες ἀπάντην τοῦ Βάγνερ ἀποκοιμῶντο, καὶ, εἰ καὶ ἔλοι δὲν τὸ ὁμιλοῦν, ἐπάρκτον ἐνθουσιῶντες ὅταν ἤκουον τὴν Μαδάμ Ἀγγώ. Ἀποτελέσματα ταῦτα ἰδουσιν καὶ, ἔξωθεν ἢ ἀνατροφῆς.

Ὅτε εἰς τινὰ ἔλεγον περὶ τῆς κυρίας, περὶ ἡς ἀνωτέρω, μοι ἐξήρασε τὴν ἀπορίαν μου πᾶς ἡν δυνατὸν νὰ ὑπάρχῃ ἀνθρωπῶς ἐξηγρημένους ἐπιδουλιῶν τῶν ἔρρινον ἡμῶν ἐκείνων μονοτονίαν. Καὶ ὡς μὲν πρὸς τὴν μονοτονίαν δὲν εἶχον τί νὰ εἴπω πρὸς τὸν γνωρίζοντα ἰσως καὶ προτιμῶνται ἄλλας μουσικὰς πολυτονωτέρας. Ὡς ὁμως πρὸς τὸ ἔρρινον περὶ οὐ καὶ αὐτὸν, καὶ ἔκτοτε καὶ πολλοὺς ἄλλους, μεθ' ἂν συνωμύληται περὶ τοῦ ἀντικειμένου, ἤκουσα διασυρριζομένους, ἐγὼ ἰσως ἐκ τύχης, καίτοι ἔκτοτε ἐπιστήσας τὴν προσοχήν μου, σπανιώτατα συνέπεσε νὰ τὸ ἀκούσω, καὶ ἤρξατο ὑποπτεύω μὴ πολλοὶ ἐπακαλαμβάνουσι τὴν λέξιν ὡς τὴν ἀκούουσι χωρὶς νὰ προσέχουσιν εἰς τὴν σημασίαν τῆς, καὶ μὴ ἔρρινον τοῖς φαίνονται τὰ τέταρτα τῶν τόνων, ἃ καὶ αὐτὰ κοινὰ ἔχει ἡ ἐκκλησιαστικὴ Μουσικὴ μετὰ τῆς ἀρχαίας, τοῖς δ' εἰς τὴν νέαν μουσικὴν τραπέουσιν εἰσὶν ἄνωστα κατὰ θεωρίαν ὡς καὶ κατὰ πρᾶξιν. Τέλος ὑπόπτευσά καὶ ὅτι τινὲς ἰσως ἐκκαμψάνουσι τὴν ρίνα ἀντὶ τῆς κεφαλῆς. Ἐν τοῖς χοροῖς τῆς ὁδοῦ τοῦ Βαχλάρης ἐπεκράτει, ἂν δὲν ἀπαύωμαι, ἡ μονοφωνία, καὶ οἱ χοροὶ ἦσαν πολυάνθρωποι, συνέκιντο καὶ εἰς 150 ψαλτοὺς εἰς τὴν Ἀγίαν Σοφίαν. Ἐποῖο δὲ πένοντο τὰ φωνητικὰ ὄργανα δὲν ἦσαν ἰσως εἰς τὴν αὐτὴν διαπασῶν, οἱ βαρυφωνότεροι ἰσως ἠνυχάζοντο, ἵνα μέχρι τῶν δευρυνωτέρων ὁφθαλμοῖς, νὰ ψάλλουσιν διὰ τῆς λεγόμενης φωνῆς τῆς κεφαλῆς, καὶ ταύτην οἱ ἀπειρότατοι τῆς μουσικῆς ἐκκαμψάνουσιν ὡς φωνὴν τῆς ρίνος. Ἀλλὰ καὶ ἂν τινες ψάλλται αὐτοῖσκατοι, ἡ ἀδελκατοί, οἱ δὲ ἐν Ἀθήναις διδασκαλεῖον τῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς δὲν ὑφίσταται, εἰς ἀγνοίας καὶ ἀπειρίας τῆς κεφαλῆς τὴν φωνὴν ὁρῶντων εἰς φωνὴν ρίνος, δὲν πιστεύω νὰ ὑπάρχῃ παρ' ἡμῶν οὐδ' ἐκκλησιαστικῶς κανὼν, οὐδὲ μουσικὸν τι πρόγραμμα ἐπιβάλλον τὴν ρίνα ὡς φωνητικὸν ὄργανον, καὶ ὀλίγη καλὴ διδασκαλία καὶ ἄσκησις μόνον ἀπαιτεῖται ἵνα ὁ ψάλλτης, ἀντὶ τῆς ρίνος, αὐτοῖσιν τὸ σπῆμα τοῦ.

Ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ ἄλλων ἐποφῶν ὅπως περικτὸν νομίζω ν' ἀφηγηθῶ ἂν ἡ μουσικὴ, ὡς τὴν ἤκουσα εἰς τὴν ἐκκλησίαν, μεταρρυθμισθεῖσαν ἢ βελτιωθεῖσαν, μ' ἔτερπε ἢ δὲν μ' ἔτερπε ἢ δ' ἐποφῆς αὕτῃ ἐστὶν ὅτι εἰς τὸ θέατρον καὶ εἰς τὰς συναυλίας οὐχὶ εἰς τὴν ἐκκλησίαν ὑπάρχοντες, ἵνα τερωμῶμεν ὑπὸ τῆς μουσικῆς. Ἄλλους εἰς τὰς ἱεροτελεστίας ἡμῶν οἱ μὲν θ' ἀπῆλθον τὴν εἰσαγωγὴν τῶν συνθέσεων τοῦ Βάγνερ, ἄλλοι τῶν τοῦ Ροσσίνι καὶ ἄλλοι τῶν τῆς Μαδάμ Ἀγγώ. Οἱ ἐκκλησιαστικοὶ ψαλμοὶ εἰσι τὰ πτερὰ τῆς σεμνῆς ἀναστάσεως τῶν προσευχῶν καὶ τῶν καρδιῶν πρὸς τὸν πλάστην.

Ἀλλ' ἂν τὰ πτερὰ αὐτὰ εἰς ἀμορφὰ, ἀδυνατοῦντα ν' ἀνατείνωσι τὰς καρδίας, δυσχεροῦντα δὲ μύλλον καὶ ἐνοχλοῦντα αὐτάς, δὲν πρέπει νὰ ἐπιμεληθῶμεν νὰ τὰ διορθώσωμεν.

Πρὸ παντὸς πρέπει ἰσως νὰ ἐρωτηθῇ πῶς συνέβη ἡ ἐκκλησιαστικὴ αὐτῆς μουσικῆς, ἥτις ἐπὶ τοσοῦτον αἰῶνας ὅδελεγε καὶ ἐνέπνεε τὸν λαὸν ἡμῶν καὶ τοὺς αὐτοκράτορας, ν' ἀποβῇ ἡμῶν φορικτὴ, ἀφαιτὸς ἀπαιτούσα τὴν μεταρρυθμίαν. Ὅσον καὶ ἂν ἐξηγυγνῆται τὴν ἀσκήν ἡμῶν αἱ νέαι μελοδραματικαὶ συνθέσεις,

Η ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΟΥΣ ΗΜΩΝ

ΚΑΤΑ ΤΑ ΠΡΩΤΑ ΤΟΥ ΙΘ' ΑΙΩΝΟΣ ΕΤΗ.

αὐτοὶ ἔχομεν ἴσως ἐναύλους, τοσαύτης περιφρονήσεως ἀξίους δὲν δικαιούμεθα νὰ θεωρῶμεν τοὺς μέχρι χθὲς ἐτι καὶ πολλοῦ μέρους σήμερον μετὰ θρησκευτικῆς κατανύξεως ἀκροαμένους αὐτῆς πατρὸς ἡμῶν καὶ ἀδελφοῦς.

Εἰς τὸ τοῦλάχιστον μέχρις οὗ τὸ ἐναντίον ἀποδείχθη, παραδέχομαι καὶ φιλολογικὸν τινὰ λόγον, δι' ὃν φρονῶ ἀναγκαστὸν οὐδεμίαν νὰ ἐπενεγθῇ μεταρρυθμίσεις εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἡμῶν μουσικὴν. Οὗτος δ' ὅστις ἡ ἦν καὶ ἄλλοτε ἀνέπτυξε πεποιθήσεις ὅτι ἡ ἐκκλησιαστικὴ ἡμῶν μουσικὴ διετέθη καὶ ἐξηκολούθησεν τὴν τῶν αὐτῆς κατὰ τὴν πρώτην τάσιν καὶ τὴν καταγωγὴν συγγενῶν χωρικῶν συνθέσεων τῆς ἀρχαίας δραματουργίας. Ἀπὸ θρησκευτικῶν ἀντιθέσεων ὁρατῆραί ἐκείνη εἰς τοιαῦτα ἐπαγγέλλον αὐδῆς ὅτε μετὰ τοῦ ἑλληνικοῦ βίου συνετέλιπον καὶ αἱ πολιτικαὶ πολεμικαὶ καὶ κοινωνικαὶ περιπέτειαι, εἰς αἷς καὶ ἐν τῷ μετὰδ' εἶχον μεταπτώσεις, ἀλλ' ἡ τύχη διέμεινε μετὰ τῶν τεχνικῶν αὐτῆς ὅρων καὶ τροπάρια ἐξηκολούθησαν καλούμενοι οἱ ἐρῶτες (Διον. π. συν. λβ'. 10', 262 — Ἐπιχρμ. ἐν Ἡρακιστ. Η', 25. — Κριτίας ἐν ἡφαίστ. II. 9) καὶ αἱ ᾠδαὶ ἔμειναν καὶ αἱ εἰρημαί, καὶ τὰ νῦν προσομοία εἶσι τὰ ἀπομνημονεύματα, καὶ τὰ ἀποκελευμένα. Τὰ τραγικὰ ἀντεθέθηται εἰς τὴν Ἀγίαν Τριάδα ἕνεκα τοῦ ὀνόματος ἐνὶ τὰ ἀρχαία τραγικὰ, (Ἡρακιστ. π. ποιημ. Γ' 64). Προσέτι δὲ ἀντιπαράθεσι ἐκεῖ σποράς τοῦ Πινδάρου καὶ τοῦ Ἀριστοφάνους, κατέδειξε νομίζω ὅτι ἡ στιχογραφικὴ αὐτῶν προσομοία ἐστὶν ἐτελεῶς ἀνάλογος πρὸς τὴν τῶν ἐκκλησιαστικῶν ὕμνων.

Ἄν τούτῳ ἔρχεται δὲν λέγω ἀληθείας, ἀλλὰ τινος πιθανώτερος, τότε θὰ εἴμαι ἐπίσης ἐναντίος εἰς πᾶσαν οἰκονόμωτε ἀπερὶσκέπτον διόρθωσιν καὶ τελειοποίησιν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἡμῶν μουσικῆς, ὡς θὰ ἦμεν κατὰ τῆς ἀνεγείσεως παντός, καὶ τοῦ μεγαλοπρεπεστάτου μεγάρου, ἐπὶ ἰδάρους, ὑπ' ὃ ἔχω τινὰ λόγον νὰ εἰκόσω τὴν ὑπερβίον λευφάνων ἀρχαίων τινῶν ἀριστοτεχνικῶς τῆς γλυπτικῆς ἢ τῆς ἀρχιτεκτονικῆς. Ἡ μουσικὴ ἦν ἐν τῶν ἀξιολογωτάτων ἐγκαλλωπισμάτων καὶ προϊόντων τοῦ ἀρχαίου βίου. Τῆς ποιήσεως ἀδελφῇ, τῶν φιλοσόφων μελέτημα, καὶ ἠθικὴ τῆς νεολαίας προσφ, εἶχεν ἀρβῆ βελτίως εἰς ὕψος πολλοὶ ἄνθρωποι, ὧς τὴ συνήθως νομίζετε, καὶ ἐκφράσεως δὲν ἴσταντο βελτίως ἡ μουσικὴ ἐκείνῃ, ἥς τὸν δοῦρον ἀκούων ὁ Ἀλκιβιάδης, ἥπαζε τὸ δόρυ μετ' ἐνδομνημονίου.

Ὁ ἐξαφανισμὸς αὐτῆς μέχρις ἔχους ἐστὶν ἢ θὰ ἦτο διὰ τὴν καλλιέργειαν τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος ζημία οὐχὶ ἐλάσσων τῆς ἣν ἐπέφερεν ἡ ἀπώλεια πάντων τῶν ζωγραφικῶν ἀριστοτεχνικῶν τῆς ἀρχαιότητος, ὥστε περὶ πολλὰς νὰ ὀφίσταται ἡ ἀμφιβολία ἂν ἤκουε τῷ ὄντι ἐν Ἑλλάδι ἡ ζωγραφικὴ. Ὡς λοιπὸν θὰ ἐξανιστάμεν ἂν ὀφειλόμιν τινὰ ἀποσέοντα, ἵνα ζωγραφῶς τὸν ἀναρωματισμὸν, πίννακα, ἐν ὅς ὑπὸ πνεύματι περιέχοντα λεῖψαντα κείνου τοῦ Ζευξίδους ἢ τοῦ Πολυγνώτου, οὕτως ἀποκρίω καὶ πᾶσαν καταστροφὴν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἡμῶν μουσικῆς, ἣν νομίζω τῆς ἀρχαίας συνέχευαν, ἵνα ἀντικαταστήσωμεν αὐτῇ καλῆτεραν.

Ἄλλ' ἵνα περὶ συνεχείας δύναιτο νὰ γίνηται λόγος, περισταται τὸ πρῶτον ζήτημα: Εἶναι ἡ ἐκκλησιαστικὴ ἡμῶν μουσικὴ συνέχευα αὐτῇ ἐκείνῃ, καὶ οὐχὶ ἐτελέτης ἀλλοτρίως, κατὰ τοὺς τελευταίους χρόνους, ἐξ ἐπαράσεως ἢ ἐξ ἐκνήσεως τῆς ἀισθητικῆς ἐκείνου.

(ἔπεται τὸ τέλος).

Εἰς τὸν ἀναγνώστην παρέσχον ἰδέαν τινὰ τῆς ἐν γένει κινήσεως παρὰ τῷ ἡμετέρῳ γένει, ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὰ γράμματα, κατὰ τὰ πρῶτα τοῦ ἐνεστώτος αἰῶνος ἐτ. Ἀνέκλυσται τις αὐτῆς ἐστὶν χρησιμωτάτη, καὶ μὴν καὶ ἐπιβιβάζεται μοι, ἐν ὀλίγοις καὶ αὐτῇ γινομένην, ἀφροῦ, ἐν μὴ φιλαυτία μὲ σκοτίζει ὑπερήμετρος, οὐδὲς ἀνέλαβε ἵνα σπυλογραφῇ ἀμυδρὰς τὴν κίνησιν ταύτην, ἀνάγκη δὲ ἵνα ζητήσωμεν εἰδήσεις καὶ πληροφορίας ἐν διαφόροις βιβλίοις διδακτικαῖς τῆς ἐποχῆς ταύτης καὶ ἐν ταῖς ἐκδιδομέναις τότε ἐφημερίσιν. Ἡ ἀνέκλυσται τῆς ὅλης κινήσεως ταύτης, ἥς ἀρχομένη αἴμερον, ἀναφέρεται εἰς λόγον μακρὸν οὐχὶ περὶ σχολείου, ἀλλὰ περὶ τῶν χρησίων βιβλίων, καὶ τοῦτο κείται, οὕτως εἰπεῖν, δευτέρον μέρος τῆς ὅλης διατριβῆς, ἀπαιτοῦν καὶ τοῦτο τὸν πρόλογον, ἀναφερόμενον εἰς τὴν ἐκτίμησιν καὶ ζήτησιν τῆς γλώσσης, εἰς ἣν ἔδει ἵνα γράφονται τὰ βιβλία ταῦτα, δείγματα λεκτικῶν συλλέξεως παρέσχον εἰς τοὺς φιλόστοργους τοῦ φιλοπαιδείας ἐκδότης τῆς Μεσαιωνικῆς Βιβλιοθήκης Κωνσταντίνος Ν. Σάβας ἐν τῷ «Παραρτήματι τῆς Νεοελληνικῆς Φιλολογίας», ὅπου μεγαλοφρονώτερον ἱστορικὸν εἶπε τοῦ ζητήματος τῆς νέας ἐλληνικῆς γλώσσης· ὁ δὲ πᾶθ' ἵνα μᾶλλον καὶ τὸν εἰς ἐκεῖνο δύναιτο ν' ἀναδράμῃ. Ὁ ἡμετέρος ἀναγνώστης ἀρκεῖ ἵνα γινώσκῃ ὅτι μεγάλα λογίων ὁμογενῶν μερίδες ἀντετίθεντο πρὸς ἀλλήλας, ἡ μὲν ζητοῦσα ἵνα ὦσι γεγραμμένα τὰ διδακτικὰ βιβλία εἰς τὴν ἀπλήν, ἡ δὲ θέλουσα, κυρίως διὰ τὰ ἐπιστημονικὰ, ἵνα γράφονται εἰς τὴν ἀρχαίαν. Ἄλλως ἀπὸ τῶν μέσων τῆς παρελθούσης III' ἑκατονταετηρίδος ὁ κλεινὸς Εὐγένιος ὁ Βουλγαρὸς ἦν ἐκουρίξας τὰ χυδαῖστί φιλοσοφεῖν ἐπαγγελῶμενα βιβλιδάκια, ἐν δὲ τῷ τέλει τοῦ αὐτοῦ αἰῶνος, ἀνὴρ μέγα κλέος ἀρχόμενος ἐπὶ τὴ βίον καὶ πολιτείαν ὁσὶντι καὶ καὶ φιλοπᾶν διδασκαλίας, ὁ Πάριος Ἀθανάσιος ἔγραψε καὶ εἶπεν αὐκταῖον τοῖς ἐλλήνων παισὶ τὴν πᾶτριον σάζεσθαι γλώσσαν, καὶ ἐλληνιστὶ τοὺς ἑλλήνας φθγγεσθαι καὶ γράφειν, ἀλλὰ μὴ χυδαῖζειν τὰ πλεῖστα μεθοβαρχίζοντα⁷⁵, εἰ καὶ συνίστησι τοῖς ἱεροκλήζον ἵνα μὴ, ὁ ρέδον, ὑπὸ τῆς ἄγαν χυδαῖότητος ἀκδῆς ὁ λόγος γίνηται καὶ ναυτίας προέξοντος, «τοὺς ἐπ' ἐκκλησίας λέγοντας ἀμυδρεσθαι πρὸς τὴν τῶν λαῶν ἀσθένειαν». Ἐν μέσῳ δὲ τῆς ἐν

* Συνέχεια ἀπὸ σελ. 2—4 τοῦ μετὰ χεῖρας τόμου.

75. Ρητορικὴ πραγματεία· ἥτοι τῆς Ἐρμογόνους τοῦ Τραπῆς ρητορικῆς τέχνης ἐξήγησις, συνομεισθεῖσα ὑπὸ Ἀθανασίου τοῦ Παρίου, ἀπλήν ἀφ' Ἰωάν. Μισέρ Μικὲ Κερὰλη, ἀνδρός Χιουπολίτου. Ἐνέστη 1793, πρλγ. σελ. 7. Ὁ αἰσθητικὸς Πάριος συνίστην ἄν καὶ τοῖς ἱεροκλήζον εἰς μίμησιν τὴν γλῶσσαν τοῦ Μηνίου.

ΕΚΛΗΣ.
ΑΛΗΘΕΙΑ
ΚΙΝΗΤ/ΠΟΛΕΩΣ

ΤΟΜΟΣ
13
ΕΤΟΣ Θ

1888-1889